

Høring kommunal- og distriktsdepartementet - Forskrift til lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (behandling av personopplysninger) fra Juristforbundet og Juristforbundet Kommune

Innledning

Denne høringsuttalelsen er utformet av Juristforbundet seksjon Kommune i samråd med Juristforbundets presidentskap.

Bedre og klarere rammer for personvernet

Vi oppfatter at bestemmelsene i den foreslåtte forskriften vil gi bedre og klarere rammer for kommunenes og statsforvalterens boligsosiale arbeid, og bidra til at kravene til personvern overholdes.

Helseopplysninger, sosiale forhold, økonomi og eventuelle straffedommer og også opplysninger om husstandsmedlemmer vil behandles og lagres. Det er derfor av stor betydning at det gis klare rammer for personvern på dette området da det er svært sensitive opplysninger som lagres og behandles

Datasikkerhet og behov for styrket juridisk kompetanse i kommunene

Slik vi ser det, er det to hovedproblemstillinger rundt behandlingen av disse personopplysningene. Det første er datasikkerhet, altså at data lagres trygt og med styrt tilgang osv. Vi vet basert på flere nylige eksempler at det kan skje feil i ethvert datasystem.

Den andre problemstillingen er det juridiske. Kravene til personvern er i stor grad forankret i lover og forskrifter. Selv med forskrifter som forsøker å gjøre rammene så klare som mulig, ser vi at det vil dukke opp en rekke krevende juridiske problemstillinger.

Hvor lenge er det egentlig nødvendig å lagre opplysningene? Hva er nødvendig å lagre og hva er bare ønskelig? Disse er blant de mange utfordrende spørsmålene som bør og må tas stilling til når kommunene behandler dette. Dette er også vurderinger som ikke bare må tas når man registrerer opplysningene, men også fortløpende mens man saksbehandler. Og i aller høyeste grad må dette vurderes når man er *ferdig* med saksbehandlingen. Dette handler om å ivareta helt grunnleggende rettigheter for kommunens befolkning. Nettopp for å ivareta deres personvern.

Disse spørsmålene er av utpreget juridisk karakter. Med tanke på sensitiviteten til opplysningene som behandles, er det etter Juristforbundets mening klart at arbeidet med personvern må kvalitetssikres og først og fremst følges opp av jurister i kommunene. Innbyggernes rettsikkerhet krever gode juridiske vurderinger, kvalitetssikring og praktisk oppfølging. Noe annet vil etter vårt syn være både uansvarlig og dermed uakseptabelt. Juristforbundet forventer at alle kommuner må ha tilknyttet seg jurister som kan bidra med dette, både i det daglige arbeidet, men også med å utarbeide interne rutiner og oppfølging slik at rettsikkerheten vår blir tatt vare på.

Kommuneprosjektet til Juristforbundet har vist at kun halvparten av alle landets kommuner har ansatt jurister. Jurister som burde vært ansatt nettopp for å ivareta befolkningens rettigheter og plikter i kommunene. Bare 6 % av kommunene har ansatt jurister i barnevernet. En etat som håndterer noe av de mest inngripende sakene myndighetene håndterer i befolkningens liv. Da ansvarlig statsråd for kommunene ble stilt spørsmål om i hvilken grad små og store norske kommuner har juridisk kompetanse, og hva regjeringen ville gjøre for å øke tilgangen, hadde

statsråden ikke noe svar å gi, jfr. Dokument nr. 15:112 (2022-2023). Statsråden viste kun tilbake til Juristforbundets egne tall. Men de tallene svarer på ingen måte på spørsmålet statsråden ble stilt.

Bare 4 % av de kommunene med ansatt jurist har disse tilknyttet området helse og sosial er det grunn til bekymring om de viktige juridiske vurderingene som skal tas, blir tatt av ansatte med nødvendig kompetanse. Særlig i de nordnorske kommunene og i Agder er det få som har reell juridisk kompetanse tilgjengelig der det er et store behov. Det vil fort innebære at vi får en vilkårlig og/eller manglende ivaretagelse av innbyggernes rettssikkerhet. Innbyggernes rettssikkerhet skal ikke være avhengig av hvilken kommune man bor i. Det er dessverre realiteten i dag når man ser hvor få kommuner som har tatt nødvendige grep for å sikre at de har juridisk kompetanse.

Behov for utredning fremtidig juristbehov for å realisere komplekst regelverk

Selv om det selvfølgelig går langt utenfor det akkurat denne konkrete høringen omhandler, viser imidlertid Juristforbundet til at disse utfordringene på et eller annet tidspunkt må adresseres. Fordi disse spørsmålene henger tett sammen, og bør ikke ses adskilt. Og vi anmoder derfor igjen om at Regjeringen i forbindelse med arbeidet med profesjonsmeldingen utreder fremtidig juristbehov og fremlegger det for Stortinget i forkant av fremleggelsen av denne. For å sikre at både denne forskriften som er på høring og andre komplekse lover og regler fungerer som de skal i fremtidens samfunn.

Sverre Bromander

President Juristforbundet

Kay André Brudvik Haugen

Leder Juristforbundet K

André Oktay Dahl

Saksbehandler